

3

SEGURETAT SOCIAL

RESUM

La despesa en prestacions del sistema de la Seguretat Social el 2020 a les Illes Balears supera els 4.728 milions d'euros, amb creixements percentuals interanuals significatius, de 4,8 en les prestacions de l'INSS amb 2.686.881.248 euros abonats, de 155,19 en l'import global de les prestacions més les cotitzacions del SEPE, 1.630.505.485 euros, de 101,64 en les prestacions abonades per les MCSS fins a assolir els 369 milions d'euros i de 2,7 en els de prestacions de l'ISM, 41.739.442 euros.

La Seguretat Social ha ampliat el 2020 la consideració de situacions protegides i prestacions a noves situacions de necessitat sorgides per la pandèmia de la covid-19, que s'ha reflectit en millores de les prestacions d'incapacitat temporal; amb la protecció com a accident de treball o amb prestacions assimilades de les persones infectades o aïllades; en prestacions per als diferents tipus d'ERTO; en l'establiment de prestacions extraordinàries per cessament d'activitat per a autònoms, i en altres mesures com exoneracions o reduccions en la cotització a la Seguretat Social.

El pressupost d'ingressos per cotitzacions de la TGSS mostra un -29,2% de variació interanual i la mitjana mensual de 461.495 persones afiliades en alta genera una ràtio de 2,4 treballadors en alta per pensió i de 2,7 treballadors en alta per pensionista.

3.1.

INTRODUCCIÓ

El 2020 s'ha posat de manifest, de manera especialment intensa, la importància del sistema públic de protecció social tant de prestacions contributives com de les no contributives de la Seguretat Social. Això serveix per redistribuir recursos i contribuir a millorar la qualitat de vida de les persones en situació de necessitat, que han estat considerades pel legislador que es troben en situacions objecte de protecció. Aquestes prestacions, les gestionen les entitats gestores de la Seguretat Social adscrits al Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions; l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS); l'Institut Social de la Marina (ISM); les mútues col·laboradores amb la Seguretat Social (MCSS), i l'entitat gestora de les prestacions per desocupació, el Servei d'Ocupació Pública Estatal (SEPE), adscrit al Ministeri de Treball i Economia Social. Correspon a la Tresoreria General de la Seguretat Social la gestió del pressupost d'ingressos de la Seguretat Social.

Al desembre de 2020 es veu com aquesta intensificació de l'acció protectora es plasma en el fet que el 28,9% de la població de la nostra comunitat autònoma —332.034 persones— era perceptor d'una mitjana de 312,0 euros per ser beneficiari d'alguna de les pensions o prestacions de la Seguretat Social contributives o no contributives a les quals es van destinar 358.662.399 euros en aquest mes, un 20,8% més que els 296,9 milions d'euros del desembre de 2019, i això sense comptar la important despesa en prestacions en incapacitat temporal, naixement i cura del menor, prestacions de cessament d'activitat, etc.

El 2020 hi va haver una mitjana de 461.495 treballadors en alta i una mitjana de 195.036 pensions i de 17 3.497 pensionistes.

La ràtio de treballadors en alta per pensió abonada és de 2,4, i la corresponent al nombre de treballadors en alta per pensionista, de 2,7.

3.2.

LA DESPESA EN PENSIONS CONTRIBUTIVES DE LA SEGURETAT SOCIAL

El 2020 l'INSS va abonar 2.686.881.248 euros en concepte de prestacions de la Seguretat Social, 2.429.786.600,5 euros van correspondre a les pensions contributives en sentit estricte i 104.683.039,15 euros als complements de mínims, de naturalesa no contributiva, que complementen l'import de les pensions contributives fins al mínim establert per a la pensió de què es tracti (vegeu el quadre IIIA-3.1).

L'ISM el 2020 va abonar 40.388.788 euros en pensions; 39.349.175 euros van correspondre a les pensions contributives en sentit estricte, i 1.039.613,1 euros, a complements de mínims (vegeu el quadre IIIA-3.2).

El 31 de desembre de 2020 en aquesta comunitat autònoma hi havia 196.651 pensions contributives en vigor, l'import de la nòmina de pensions va ascendir a 185.898.645 euros i la pensió mitjana es va situar en 945,3 euros. Les variacions interanuals percentuals de les pensions al

desembre de 2020 representen a les Illes Balears uns increments de l'1,3 en el nombre de pensions; del 3,9 en l'import de la nòmina mensual de desembre, i un 2,6 de creixement de la pensió mitjana. En tots els casos, van ser superiors als que hi va haver a l'àmbit nacional, que va ser d'un 0,8, un 2,3 i un 2,2, respectivament (vegeu el quadre IIIA-3.3).

El nombre de les pensions contributives en vigor a les Illes Balears representa un 2 % de les 9.801.379 pensions a escala nacional i creix en termes interanuals més que la mitjana nacional des de 2008 (vegeu el quadre IIIA-3.4). L'augment de les nòmines de pensions no només està determinat per l'increment en la quantitat, sinó també per l'efecte de substitució de pensions que esdevenen baixa per pensions que causen alta. El 2020 el valor mitjà de les 11.765 pensions noves reconegudes a les Illes Balears va ser de 1.078,7 euros mensuals, mentre que el valor mitjà de les 8.753 pensions que van ser baixa era de 843,3 euros.

Quant a l'import de la pensió mitjana de les 6.857 noves altes de jubilació, ha estat de 1.298,5 euros, i la pensió mitjana de les 5.508 pensions de jubilació que van ser baixa va ser de 965,96 euros (vegeu el quadre IIIA-3.5).

La nòmina de pensions de desembre, de 185.898.645 euros, es distribueix en 146.886.167 euros d'import inicial de les pensions (79,0 %); 29.807.788 euros en revaloracions (16,0 %); 7.587.226 euros en els complements a mínims que suposen el 4,1 % del total, i en 1.617.463 euros que corresponen a altres complements (0,9 %) (vegeu el quadre IIIA-3.3).

L'1 de desembre, el 18,5 % de les pensions (36.369) estaven complementades a mínims, un 12,5 % del total de les pensions percebudes per homes i el 23,6 % de les pensions percebudes per dones (vegeu el quadre IIIA-3.6). El 2020 es van destinar a les pensions contributives, en concepte de pensió inicial, més revaloracions (1.811.677.204 €) a les pensions de jubilació; 370.068.247 euros a pensions de viduïtat; 219.738.367 euros a pensions d'incapacitat permanent; 27.454.963 euros a pensions d'orfanat, i 847.817 euros a pensions en favor de familiars. Les quanties més rellevants de complements de mínims corresponen a la jubilació, amb 69.244.364 euros, i a la viduïtat, amb 28.225.558 euros (vegeu el quadre IIIA-3.1).

3.2.1. ANÀLISI COMPARATIVA DE LES PENSIONS CONTRIBUTIVES PER COMUNITATS AUTÒNOMES, PER PROVÍNCIES, PER ILLES I PER MUNICIPIS DE LES ILLES BALEARS

Com és sabut, l'import d'una pensió o prestació contributiva de la Seguretat Social està determinat fonamentalment per les bases de cotització i els períodes cotitzats que acrediti l'interessat juntament amb els altres requisits establerts per al reconeixement del dret. Per això, és el mateix que correspongui al dret subjectiu de la persona que es jubila amb independència del territori on se sol·licita o percep la pensió o prestació.

No obstant això, la pensió mitjana és una dada estadística rellevant des del punt de vista socioeconòmic, especialment útil per fer comparacions per territoris de residència, per sexe, grups d'edat, etc.

La pensió mitjana del conjunt de les 196.651 pensions en vigor l'1 de desembre de 2020 a les Illes Balears ha passat dels 921,7 de l'1 de desembre de 2019 a 945,3 euros. A més, hi ha un increment sobre l'1 de desembre de 2019 interanual que en percentatge representa un 2,6, superior a la mitjana de 2,2 a escala nacional. Igual que les pensions mitjanes de deu comunitats autònomes i de 37 províncies i Melilla, es troba per sota de la pensió mitjana del conjunt nacional, que es va situar en 1.0178,0 euros (vegeu el quadre IIIA-3.7).

En efecte, de les 17 comunitats autònomes i dues ciutats amb estatut d'autonomia (Ceuta i Melilla), només set comunitats autònomes i Ceuta —i només 12 províncies— tenen un import mitjà superior a la pensió mitjana nacional.

En la comparació de la pensió mitjana per comunitats autònomes i províncies, s'observa que la pensió mitjana de les Illes Balears és més alta que la pensió mitjana de set comunitats autònomes i se situa clarament en una posició intermèdia en el conjunt nacional, amb 28 províncies amb pensions mitjanes inferiors a les de les Illes Balears i 21 províncies amb pensions mitjanes superiors (vegeu el quadre IIIA-3.8).

A Mallorca s'ha abonat el 79,8% de les pensions de la nòmina de desembre de 2020 (156.760) per un import global de 151.443.021 euros; a Menorca, el 8% (15.650 pensions), amb un import global de 16.834.343 euros; el 9,7% a pensionistes a Eivissa, 19.189 pensions (el 19,7% del total), que generen una nòmina mensual de 17.506.199 euros; el 0,5%

a residents a Formentera, 1.105 pensions per un import global de 861.895 euros.

D'altra banda, un 2% de les pensions de desembre, 3.947 pensions, que sumen un total d'1.253.190,10 euros, no figuren adscrites a aquesta comunitat autònoma, ja que en la majoria dels casos són pensions que s'abonen a l'estranger o, en alguns supòsits, en altres comunitats autònomes (vegeu el quadre IIIA-3.6).

L'import de la pensió mitjana anual de l'INSS corresponent a la mitjana de les pensions abonades el 2020 en municipis de les Illes Balears va ser de 947,99 euros. No s'hi inclouen, per tant, les corresponents al règim de la mar, gestionades per l'ISM.

El 37,142% de les pensions de l'INSS —71.072 de mitjana mensual— es van abonar a pensionistes que residien a Palma, i altres els municipis en què es van abonar més de 7.000 pensions de mitjana al mes van ser Manacor, amb 7.954 pensions; Lluçmajor, amb 7.392 pensions; Eivissa, amb 7.172 pensions, i Calvià, amb 7.138 pensions abonades a residents en aquest municipi (vegeu el quadre IIIA-3.9).

3.2.2. ANÀLISI DE LES PENSIONS CONTRIBUTIVES SEGONS LA CLASSE, EL GÈNERE, EL GRUP D'EDAT, EL RÈGIM I PER TRAMS DE QUANTIA

3.2.2.1. Pensions i pensionistes per gènere

El desembre de 2020 a les Illes Balears estaven reconegudes 196.651 pensions que van percebre 174.938 pensionistes, la qual

cosa situa la ràtio de pensions per pensionista en 1,124. El 54 % de les pensions (106.156) van correspondre a dones i el 46,0 % (90.495 pensions) a homes, i del total de pensionistes, el 50,3 % (88.020) són dones, i el 49,7 % (86.918), homes. La ràtio pensions/pensionistes se situa en 1,206 per a les dones pensionistes i en 1,041 per als homes pensionistes (vegeu el quadre IIIA-3.10).

El desembre de 2020 a les Illes Balears les dones van percebre un total de 106.651 pensions, i els homes, 90.495. És a dir, les dones a les Illes Balears van percebre un total de 15.661 pensions més que els homes i, no obstant això, aquesta diferència es redueix a 1.102 si es compara el nombre de dones pensionistes (88.020) amb el d'homes pensionistes (86.918). Aquesta és una dada rellevant que apunta a l'anàlisi de la concurrència de pensions com un tema que cal considerar a l'hora d'avaluar per gènere els ingressos mitjans que es perceben en matèria de pensions.

La pensió mitjana de la nòmina de desembre de 2020 va ser de 945,3 euros, amb un import mitjà de les pensions percebudes per dones en aquest mes de 774,4 euros, i de 1.145,8 de les percebudes per homes.

En la incapacitat permanent, la pensió mitjana percebuda per homes va ser de 954,8 euros i la pensió mitjana percebuda per dones va ser de 848,7. L'import mitjà de les pensions de jubilació que es van abonar a homes va ser de 1.237,5 euros i el de les abonades a dones va ser de 851,2. La pensió mitjana de viduïtat percebuda per homes va ser de 506,5 euros, i la reconeguda a dones, de 667,6.

Si en lloc de desembre de 2020 s'observa la mitjana anual de les nòmines mensuals de pensions de 2020, l'import mitjà de les pensions abonades a homes és de 1.138,5 euros, i l'import mitjà de les pensions abonades a dones, 766,5 euros, amb una pensió mitjana per a tots dos sexes de 937,8 euros (vegeu el quadre IIIA-3.11). Si l'import de la mitjana anual de les nòmines mensuals s'analitza en relació amb el nombre de pensionistes, l'import mitjà percebut per pensionista en el cas dels homes seria de 1.185,1 euros, i l'import mitjà percebut per pensionista en el cas de les dones seria de 924,7 euros, amb una distància entre totes dues de 260,4 euros. S'arriba a aquesta conclusió atès que 86.296 homes pensionistes generen una nòmina global de 102.272.881 euros de mitjana mensual i que 87.201 dones pensionistes generen una nòmina global de 80.637.364 euros de mitjana mensual.

La mitjana mensual de les 71.964 pensions de jubilació d'homes es va situar en 1.218,8 euros, i la de les 54.183 percebudes per dones, en 835,2 euros. Quant a la viduïtat, la perceben 4.391 homes, amb un valor mitjà de 499,2 euros, i 40.260 dones, amb import mitjà de 658,3 euros (vegeu el quadre IIIA-3.12).

La diferenciació entre nombre de pensions i nombre de pensionistes en relació amb les pensions de viduïtat adquireix la seva màxima rellevància, perquè, per evitar el doble còmput, quan un pensionista percep dues o més pensions es computa, a efectes estadístics, una sola vegada i sota les característiques de la pensió principal que percep. El major nivell de concurrència de pensions es produeix en relació amb la

viduïtat, en què es comptabilitzen 44.706 pensions i 24.142 pensionistes (1.405 homes i 24.142 dones). Hi ha 19.159 pensionistes de viduïtat; és a dir, un 57,1 % percep una altra pensió —jubilació, en la majoria dels casos— que generalment és de quantia més elevada que la viduïtat.

3.2.2.2. Distribució de les pensions per règims

La distribució per règims de les pensions percebudes mostra que el règim general concentra el 70,6 % del total de pensions, amb 139.084 pensions; el d'autònoms, el 24,4 %, amb 48.051 pensions; el règim de la mar, amb 2.601 pensions; el règim d'accidents de treball, amb 3.264 pensions, i el de malalties professionals, amb 243 pensions. Hi ha també 3.704 pensions de l'extingit SOVI (assegurança obligatòria de vellesa i invalidesa), amb 3.406 pensions, amb presència majoritària de dones (3.406). Tant les dones com els 298 homes que perceben pensions d'aquesta assegurança reben una mitjana mensual de 411 euros (vegeu el quadre IIIA-3.13). La pensió mitjana del règim general va ser de 1.053 euros, 1.277 de mitjana en homes i 862 de mitjana en les percebudes per dones; la del règim d'autònoms 663 euros; 772,7 de mitjana en les pensions dels homes i 567,6 en les pensions de les dones. En el règim de treballadors de la mar, la pensió mitjana va ser de 1.106 euros; en accidents de treball, 1.004, i en malalties professionals, 1.027 (vegeu el quadre IIIA-3.10).

En el règim general la variació percentual interanual de l'import de la nòmina mensual de desembre de 2020 ha estat

4,3; la de la pensió mitjana, 2,4, i la del nombre de pensions, 1,9. La variació interanual de l'import de la nòmina en el règim d'autònoms ha estat del 2,9 %; la de la pensió mitjana, del 2,3 %, i la del nombre de pensions, el 0,6 % (vegeu el quadre IIIA-3.14).

El 16,1 % de les pensions del règim general (22.379 pensions) són pensions mínimes, amb una mitjana de pensió de 628,4 euros, que incorporen en la seva quantia complements de mínims per un import mitjà mensual de 198,4 euros. El segon règim en què hi ha més pensions mínimes és el d'autònoms, amb 13.306 pensions mínimes, el 27,7 % del total amb un import mitjà de 626,8 euros, dins del qual els complements a mínims suposen 226,2 euros de mitjana (vegeu el quadre IIIA-3.15).

3.2.2.3. Distribució de les pensions per trams de quantia i graus d'incapacitat permanent

Per trams de quantia, el més nombrós és el de les pensions de quantitats compreses entre els 650,0 i els 700 euros, amb 20.013 pensions; seguit del tram de 600,0 a 650, amb 17.598 pensions. Amb 10.328 pensions de jubilació, el tram de quantia de 650,0 euros a 650 és el més freqüent d'aquesta prestació, així com la de viduïtat, amb 8.229 pensions. Destaca dins del tram de 600,0 a 650 euros que en aquest tram hi ha 13.741 pensions de jubilació i només 1.987 de viduïtat i que és el tram més freqüent de la incapacitat permanent, amb 1.645 pensions (vegeu el quadre IIIA-3.16).

La major part de les pensions d'orfanat (2.872) se situen en el tram de 150,01 a 200 euros, i en el tram de 400,0 a 450 euros que, amb 5.796, és un dels destacats de la jubilació, hi ha la major part dels 3.704 SOVI, que en la seva majoria s'assimilen a la jubilació i, en molt menor mesura, a la incapacitat permanent.

En el cas de la incapacitat permanent en la determinació de la quantia de la pensió, concretament el percentatge que cal aplicar a la base reguladora que s'empra per al càlcul de la pensió depèn del grau d'incapacitat que s'hagi reconegut. Les 17.416 pensions en vigor d'incapacitat permanent el desembre de 2020 es distribueixen en 11.598 en el grau de total per a la professió habitual, amb un import mitjà de 766,1 euros; 5.376 en el grau d'absoluta per a tot treball, amb un import mitjà mensual de 1.143,4 euros, i 442 de gran invalidesa, amb un import mitjà de 1.997,5 euros (vegeu el quadre [IIIA-3.17](#)).

La diferenciació entre el nombre de pensions i el de pensionistes és rellevant, perquè, a causa de la concurrència de pensions, estadísticament hi ha 21.713 pensions més que pensionistes (vegeu el quadre [IIIA-3.16](#)).

3.2.2.4. DISTRIBUCIÓ DE LES PENSIONS PER TRAMS O GRUPS D'EDAT

Per trams d'edat, els de 65-69 i 70-74 anys són els que concentren un nombre més alt de pensions i de pensionistes: el 39,4% de les pensions, 77.557, i el 36,6% dels pensionistes, 71.511 (vegeu el quadre [IIIA-3.10](#)). Si bé el nombre de pensions

percebudes per dones és superior al de les percebudes per homes en els trams de 50-54; 55-59 i 60-64 anys, les diferències més grans es registren en els trams de 75-79, 80-84 i 85 i més anys, en què es registren 50.093 pensions percebudes per dones, mentre que les percebudes per homes han estat 32.867.

Per grups d'edat, el tram dels 65 als 69 anys, tots dos inclusivament, és el que concentra el nombre més alt de pensions, 39.226, amb un import mitjà de 1.165,8 euros. El següent tram més freqüent és el de 70-74 anys, amb 38.434 pensions i un import mitjà de 1.059,9 euros. D'aquest tram d'edat, 66.313 pensions corresponen a la jubilació i 10.033 a la viduïtat. En la incapacitat permanent, el tram d'edat que concentra el nombre més alt de pensions és el de 60-64 anys, amb 5.973 pensions i un import mitjà de 987,6 euros. En la jubilació, els trams amb un nombre més alt de pensions són el de 65-69, amb 34.676, i el de 70-74, amb 32.527, i uns imports mitjans de 1.227 euros i de 1.129, respectivament. En la viduïtat, el tram dels 80 als 84 anys acumula el nombre més alt de pensions, 12.920, amb una pensió mitjana de 596,2 euros. En l'orfanat, el tram més freqüent és el dels 20-24 anys, amb 1.785 pensions i un import mitjà de 305,7 euros. En la incapacitat permanent, els trams significatius arriben només fins als 65 anys, perquè estadísticament les incapacitats permanents es reflecteixen com pensions de jubilació procedents d'incapacitat quan els seus beneficiaris compleixen l'edat de 65 anys (vegeu el quadre [IIIA-3.18](#)).

3.3.

ANÀLISI DELS SUBSIDIS I ALTRES PRESTACIONS (INSS, ISM I MCSS)

3.3.1. UN ENFOCAMENT GLOBAL DE LA PROTECCIÓ

L'acció protectora de la Seguretat Social acompanya el ciutadà en les situacions de necessitat protegides al llarg del seu període vital. Així, hi és per exemple, des que neix, amb la inclusió dels fills com a beneficiaris de l'assistència sanitària o amb les prestacions per naixement i cura del menor. També és present quan s'està incapacitat temporal o permanentment per al treball, amb les prestacions d'incapacitat temporal o permanent, o quan es produeix el cessament en la vida laboral activa i es passa a la condició de pensionista. També hi és en situacions de vulnerabilitat o de baixos recursos, mitjançant complements de mínims de les pensions contributives, la prestació no contributiva de l'ingrés mínim vital. I fins i tot la Seguretat Social respon en les situacions originades per la defunció del cònjuge o dels pares mitjançant les prestacions de viduïtat o orfandat.

El reconeixement i control del dret a l'assistència sanitària que correspon a l'INSS (article 3bis de la Llei 16/2003, de 28 de maig, afegit per l'article 1.2 del Reial decret llei 16/2012, de 20 d'abril) es fa efectiu per la comunitat autònoma, que facilita el seu accés a les prestacions d'assistència sanitària mitjançant l'expedició de la targeta sanitària. Respecte a això, cal assenyalar que el 2020 estaven d'alta en BA-

DASS (bases de dades d'assistència sanitària de la Seguretat Social) com a titulars del dret a l'assistència sanitària 913.045 persones assegurades, i com a beneficiàries, 246.823. Això situa en 1.159.868 persones l'àmbit de protecció d'aquesta prestació de la Seguretat Social (vegeu el quadre IIIA-3.19).

Com es veu en aquest apartat, la Seguretat Social ha ampliat la intensitat de la seva acció protectora davant de situacions de necessitat ja protegides o emparant situacions noves no previstes en la legislació anterior i que han estat implementades el 2020 a través de nombrosos RDL per fer front a situacions excepcionals com les creades per la pandèmia de la covid-19.

De totes aquestes, és necessari ressaltar en aquest apartat les millores en la incapacitat temporal originades per la covid-19, la prestació econòmica per ERTO i les per cessament d'activitat en el cas dels treballadors autònoms, a més de l'arrencada i posada en marxa de la prestació de l'ingrés mínim vital.

3.3.2. ELS SUBSIDIS I ALTRES PRESTACIONS ECONÒMIQUES ABONATS EL 2020

Dels 2.686.881.248 euros en prestacions abonades per l'INSS el 2020, el 5,7% (152.411.609 euros) van correspondre a subsidis i altres prestacions (vegeu el quadre IIIA-3.1).

L'ISM, en relació amb el règim de treballadors de la mar, va abonar el 2020 un total de 894.461,63 euros en concepte de subsidis d'incapacitat temporal, i 456.192

euros per protecció familiar i altres prestacions (vegeu el quadre IIIA-3.2).

Per altra banda, el 2020 s'estima provisionalment que les MCSS han abonat en subsidis i altres prestacions només pel que fa a IT i a les prestacions per cessament d'activitat de treballadors autònoms 369.370.974 euros, la qual cosa suposa una variació interanual de 101,6% sobre els 183 milions que van abonar el 2019.

3.3.2.1. La incapacitat temporal (IT) abonada per l'INSS i per les MCSS

L'INSS va abonar en concepte d'IT 49.782.151 euros, dels quals 11.616.909 van ser per pagament directe, 38.135.937 d'euros per pagament delegat de les empreses i 29.305 per col·laboració d'empreses (vegeu el quadre IIIA-3.1).

El volum de gestió de la incapacitat temporal de les MCSS, segons les dades del tancament definitiu del pressupost de 2019 (darreres dades definitives publicades al web de la Seguretat Social) va ascendir a 161.146.488 euros, la qual cosa suposa un 88,1% del total de la despesa en prestacions de les MCSS el 2019, que va ser de 182.908.339,6 euros (vegeu el quadre IIIA-3.20).

L'estimació dels imports abonats el 2020 per les MCSS en IT ascendeix a 206.456.436 euros, dels quals 148.035.473 euros corresponen a la IT de contingències comunes no covid-19 i 29.944.559 euros a contingències professionals. Els 28.476.402 euros restants es van emprar per a l'especial protecció de les situacions d'IT de contingències comunes en el cas de covid-19,

tant de contagi com per aïllament, que es va assimilar a la protecció dels accidents de treball. Es van millorar, per tant, les prestacions i es van alliberar de costos treballadors i empreses. Al mateix temps, s'ha articulat una protecció especial del col·lectiu de personal sanitari i sociosanitari que va contreure la covid-19 en exercici de les seves funcions, considerant aquesta IT com a contingència professional d'accident de treball (vegeu el quadre IIIA-3.21).

El 2020 es van iniciar 21.411 processos d'IT de contingències professionals, d'accidents de treball o malalties professionals, dels quals a cap d'any continuaven en vigor 2.250. La durada mitjana va ser de 35,9 dies i la incidència mitjana mensual de va ser de 3,8 processos per cada mil treballadors protegits (420.598 treballadors) (vegeu el quadre IIIA-3.22).

Quant a la IT de contingències comunes (no covid-19), hi va haver 101.615 processos iniciats en el període, 95.746 en el règim general (RG) de la Seguretat Social i 5.869 processos en el règim d'autònoms (RA) i estaven en vigor per cap d'any 14.535 processos. La durada mitjana en el RG va ser de 51,2 dies, i la incidència mitjana mensual, de 17,3. En el RA la durada mitjana va ser de 117,7 dies i una incidència de 5,3 sobre cada mil treballadors protegits (91.017) (vegeu el quadre IIIA-3.23).

La incapacitat temporal per covid-19 ha estat especialment protegida en el moment en què s'ha assimilat al Reial decret llei 6/2020 la IT per infecció o aïllament a la contingència d'accident de treball a l'efecte de prestacions. Així s'ha augmen-

tat la protecció i s'han alliberat costos a empreses i treballadors. Per la seva banda, el Reial decret llei 19/2020 ha augmentat la protecció en establir com a contingència d'accident de treball les infeccions de covid-19 que contreguin els professionals sanitaris i sociosanitaris. La IT per covid el 2020 ha generat 59.001 processos amb una durada mitjana de 13,1 dies i una incidència de 12,8 per cada mil treballadors protegits. El 2020 van acabar 25.168 processos d'IT covid-19 referits a homes, que van generar 318.131 dies de baixa, i 30.581 processos d'IT, que van afectar dones i que van suposar un total acumulat de 410.110 dies de baixa.

Per cap d'any, del col·lectiu de 416.475 treballadors d'alta en empreses, 2.328 estaven en situació d'IT covid-19, la qual cosa representa una prevalença de 5,6 per cada mil treballadors protegits (vegeu el quadre IIIA-3.24).

L'evolució territorial de la incapacitat temporal per covid-19 a les Illes Balears i en el conjunt d'Espanya, amb la seqüència diària del nombre d'infectats o aïllats des del 14 de febrer, és una eina estadística de dades d'alta freqüència facilitada pel Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions a través del seu web, que possibilita anàlisi i estudis en profunditat del comportament de la pandèmia.

Des del 20 de febrer de 2020, en què es comptabilitza a les Illes Balears la primera incapacitat temporal d'aquestes característiques, fins al 31 de desembre de 2020, en què hi va haver 262 casos d'IT per infecció-aïllament, es van viure pics el 24 d'agost, amb 1.178 casos, i el 17 d'agost,

amb 1.181 IT covid-19 (21.829 a escala nacional) (vegeu el quadre IIIA-3.25).

3.3.2.2. La prestació per naixement i cura del menor (NCM)

La despesa pública de 2020 en prestacions de naixement i cura del menor (NCM) es va veure ampliada per la protecció de la paternitat de 8 a 12 setmanes des de l'1 de gener de 2020. Ha ascendit a 68.516.808 euros i superen en un 16,9% la de 2019 (vegeu el quadre IIIA-3.1). Es van efectuar 12.404 reconeixements de NCM, 6.064,00 corresponents al primer progenitor i 6.340 al segon progenitor (vegeu el quadre IIIA-3.26).

Només 22 primers progenitors de maternitat biològica van compartir una mitjana de 81,4 dies del període inicial sol·licitat de gaudi de la prestació amb l'altre progenitor, i 27 segons progenitors, amb una durada mitjana de 29,1 dies (vegeu el quadre IIIA-3.27).

3.3.2.3. Les prestacions familiars per fill a càrrec (PF)

L'import de les prestacions familiars per fill a càrrec el 2020 va ascendir a 27.504.363 euros, un 5,2% més que el 2019 (vegeu el quadre IIIA-3.1).

Hi va haver 2.969 persones beneficiàries que van percebre assignacions mensuals per un total d'1.428.511 euros per 3.016 fills a càrrec causants de la prestació amb 18 o més anys; 1.824 amb un grau de discapacitat igual o superior al 65%, i 1.192 amb grau de minusvalidesa igual o superior al 75% (vegeu el quadre IIIA-3.28).

Quant a l'assignació econòmica per fill o menor a càrrec menors de 18 anys sense discapacitat, o amb una discapacitat igual o superior al 33 %, de pagament semestral, en la nòmina de desembre de 2020, va representar 4.740.204 euros, distribuïts a 10.818 persones beneficiàries de la prestació generada per 19.363 causants menors de 18 anys.

El 2020 la mitjana anual va ser de 20.839 causants d'aquestes prestacions, 15.121 sense discapacitat, 2.710 amb una discapacitat igual o de més del 33 %, 1.805 amb una discapacitat igual o de més del 65 %, i 1.202 amb una discapacitat igual o superior al 75 % (vegeu el quadre IIIA-3.29). D'altra banda, el 2020 també es van abonar 189 prestacions familiars a famílies nombroses, a 44 a famílies monoparentals i a dues mares discapacitades (vegeu el quadre IIIA-3.30).

3.3.2.4. L'ingrés mínim vital (IMV). Desplegament en el segon semestre de 2020

El Reial decret llei 20/2020, de 29 de maig, pel qual s'estableix l'ingrés mínim vital, que es va publicar al BOE de l'1 de juny i que va entrar en vigor el mateix dia, ha configurat el dret a una prestació econòmica de seguretat social nova de naturalesa no contributiva per garantir un nivell mínim de renda als qui es trobin en situació de vulnerabilitat econòmica. A més, persegueix garantir una millora d'oportunitats reals d'inclusió social i laboral a les persones beneficiàries. L'aprovació d'aquesta norma és una fita històrica que ha nascut amb el més ampli consens parlamentari i l'IMV es configura com una prestació

«sòl», una xarxa de protecció assistencial compatible amb noves millores de cobertura o de quanties que pugui establir la Comunitat Autònoma en regular la renda social garantida.

Amb l'IMV s'equilibra més el pes de les modalitats no contributives de les prestacions de Seguretat Social i, dins de la reordenació d'aquestes, a partir de l'1 de juny ja no es poden presentar noves sol·licituds de prestacions familiars corresponents a l'assignació econòmica per fill o menor a càrrec sense discapacitat o amb discapacitat inferior al 33 %, però la continuen percebent els qui en fossin beneficiaris en el moment de la seva entrada en vigor.

La gestió d'aquesta prestació s'ha assignat a l'INSS i, en aquests primers mesos d'implantació des que el 15 de juny de 2020 s'obrí el termini per sol·licitar-la, ja s'han abonat 4.446.196 euros reconeguts a 4.575 beneficiaris. D'aquests, 2.406 són adults i 2.169 menors. A les Illes Balears es van presentar 30.820 sol·licituds, i a l'àmbit nacional, 1.136.173 sol·licituds, que han permès reconèixer la prestació a 462.508 beneficiaris, 243.295 adults i 219.213 menors d'edat (vegeu el quadre IIIA-3.1 i quadre IIIA-3.31).

3.3.2.5. Les prestacions econòmiques per cessament d'activitat de treballadors autònoms abonades per les MCSS el 2020

Les MCSS el 2020 han reconegut 62.108 prestacions per cessament d'activitat a treballadors autònoms per un import global

de 162.914.538 euros i han beneficiat el 79,8 % dels 87.982 treballadors autònoms de les Illes Balears (vegeu el quadre IIIA-3.32). S'ha reconegut 42.260 autònoms per un import de 103.366.760 euros la prestació extraordinària per covid-19 regulada a l'article 17 de l'RDL 8/2020 per ajudar els autònoms obligats a tancar per l'estat d'alarma o amb caiguda de la facturació del 75 % (PECATA). Es van abonar 909 prestacions extraordinàries per un import total de 2.012.586 euros, amb una mitjana percebuda per persona beneficiària de 2.214 euros, pel cessament d'activitat de temporers (PETECATA), conforme a l'article 10 de l'RDL 24/2020 per als treballadors autònoms de temporada que, com que no estaven d'alta en el moment de la declaració de l'estat d'alarma, no van poder accedir a la prestació extraordinària. A més, d'acord amb l'article 14 de l'RDL 30/2020 s'han reconegut unes altres 252 prestacions per un import global de 612.043 euros, a raó d'una mitjana de 2.428,7 euros a integrants del col·lectiu de temporers del segon semestre, amb carència o sense, que preveien un mal exercici (PETECATA2).

A 4.965 persones beneficiàries se'ls ha abonat, d'acord amb l'article 9 del Reial decret llei 24/2020, un import total de 13.268.349 euros, amb una mitjana de 2.672 euros per persona beneficiària, la prestació ordinària per cessament d'activitat de treballadors que havien percebut fins al juny la prestació extraordinària per cessament d'activitat (POECATA). D'altra banda, la prestació de cessament d'activitat de naturalesa extraordinària per suspensió de l'activitat (PECANE I) prevista en l'article 13.1 de l'RDL 30/2020 per a treballadors amb carència i sense obligats a

suspendre tota activitat per resolució de l'autoritat laboral, ha protegit unes altres 1.307 persones beneficiàries per un import global de 440.315 euros i amb un import mitjà per perceptor de 336,9 euros.

El cost de la prestació per cessament d'activitat de naturalesa extraordinària establerta a l'article 13.2 de l'RDL 30/2020 per no tenir carència per al cessament d'activitat de treballadors autònoms (CATA) que preveien un mal quart trimestre i no tenien accés a POECATA II ni a POCATA (PECANE II) ha estat de 3.199.871,9 euros, corresponents a 2.006 prestacions amb un import mitjà de 1.595 euros.

La prestació de cessament d'activitat i treball per compte propi (pròrroga) (POECATA II) regulada en la disposició addicional 4a de l'RDL 30/2020 va aconseguir 6.546 treballadors i va representar una despesa pública de 24.598.058 euros, amb un import mitjà per perceptor de 3.757,7 euros. Per la seva part, la prestació PRO-POECATA I, regulada a la disposició addicional 4a de l'RDL 30/2020, per a treballadors beneficiaris PECATA (article 17 de l'RDL 8/2020) que se sol·licitava d'acord amb l'article 327 de l'RDL 8/2015 TRLGSS, ha generat 3.863 prestacions de cessament d'activitat per un import global de 15.416.553 euros i amb una percepció mitjana per beneficiari de 3.990,8 euros

Consideram molt il·lustratiu que la despesa total de les MCSS en subsidis i altres prestacions a escala nacional el 2020, segons les dades globals del tancament provisional d'exercici publicats al web de la Seguretat Social, hagi estat de 14.497 milions d'euros, un 91,4 de variació per-

centual interanual sobre els 7.576 abonats per aquests conceptes el 2019.

La prestació extraordinària per cessament d'activitat per covid-19 ha generat una despesa de 3.836,9 milions, la prestació ordinària per cessament d'activitat (CATA) ha passat de 10,5 milions el 2019 a 789 el 2020, les cotitzacions per les persones beneficiàries de la prestació de cessament d'activitat han suposat 317,8 milions, mentre que havien estat 4,7 milions el 2019 i la despesa conjunta en IT representa un increment interanual del 28,3 % (vegeu el quadre IIIA-3.33).

3.3.2.6. Altres prestacions i les malalties professionals

El 2020 les MCSS van iniciar una mitjana mensual de 2116 prestacions per risc per embaràs que van tenir una durada mitjana de 78,34 dies, i es mantenien 485 situacions protegides en vigor en acabar el període (vegeu el quadre IIIA-3.34). En relació amb les prestacions per cura de menors afectats per càncer o malaltia greu, es van iniciar 100 processos i a final de desembre hi havia 224 processos en vigor i els processos que van acabar havien tingut una durada mitjana de 489 dies (vegeu el quadre IIIA-3.41).

El 31 de desembre a les Illes Balears s'havien comunicat 239 comunicats, 111 amb baixa (46 corresponents a homes i 65 a dones) i 128 sense baixa (99 corresponents a homes i 140 a dones) (vegeu el quadre IIIA-3.35).

Per cap d'any s'havien tancat 91 comunicats de malaltia professional (MP) amb baixa amb una durada mitjana de 115,5

dies, 39 corresponien a homes amb una durada mitjana de 72,4 dies i 52 a dones, amb una durada mitjana de 147,8 dies. En 89 dels 91 comunicats de malaltia tancats amb baixa, la malaltia professional ha estat ocasionada per agents físics (vegeu el quadre IIIA-3.36).

La major part dels processos d'MP es concentren en els trams d'edat de 40-44 anys, amb 19 processos, i en el de 50-54 anys, amb 17 processos (vegeu el quadre IIIA-3.37).

3.4.

LES PRESTACIONS DE PROTECCIÓ PER L'ATUR

La despesa en prestacions de desocupació del SEPE el 2020 ha estat d'1.630.505.485 euros, dels quals 356.598.483 euros corresponen a les cotitzacions per les prestacions abonades a les persones beneficiàries i 1.273.907.002 euros a les prestacions per desocupació en sentit estRICTE (vegeu el quadre IIIA-3.38). El creixement interanual de la protecció social pública dispensada és d'un 155,2 % sobre la despesa pública en prestacions per desocupació de 2019, que va ser 638.934.632 euros; 443.151.593 euros corresponents a les prestacions i 195.783.040 euros per cotitzacions pel col·lectiu beneficiari d'aquestes prestacions. La gestió d'aquest volum de prestacions reflecteix com d'elevada ha estat la càrrega de treball assumida el 2020 i, de manera evident, la intensitat del compromís de servei i la capacitat de resposta acreditada.

Abril va marcar un punt d'inflexió en passar de les 62.839 persones beneficiàries de març i una nòmina mensual de 69.658.132 euros —incloses les cotitzacions— a 162.435 i una despesa total de 186.599.721. El nombre de beneficiaris és 4,8 vegades els 33.647 que hi havia en aquest mateix mes d'abril del 2019 i la despesa en prestacions d'aquesta nòmina mensual multiplica per 5,8 el d'aquest mateix mes de l'any anterior. El pic de la despesa es produeix el mes de maig, amb 173.958 beneficiaris, enfront dels 24.444 de 2019 i amb una nòmina global de 207.048.239 euros, enfront dels 25,9 milions de la nòmina de maig de 2019 (vegeu el quadre [IIIA-3.38](#)).

El desembre de 2020 hi va haver 107.866 persones beneficiàries de prestacions de desocupació, 85.686 de la prestació contributiva per desocupació, 20.470 del subsidi de desocupació i 1.710 de la renda activa d'inserció (RAI). El 19,9% dels beneficiaris (26.440) són estrangers; 21.513 perceben la prestació contributiva, 4.556 el subsidi per desocupació i 371 la RAI (vegeu el quadre [IIIA-3.39](#)).

Dels 85.686 beneficiaris de la prestació contributiva per desocupació el desembre de 2020, 41.193 són homes i 44.493 dones. La mitjana anual inclou 86.840 beneficiaris al mes, 42.251 homes i 44.590 dones. El tram d'edat més freqüent del perceptor d'aquesta prestació és el de 40-44 anys, amb 12.716 perceptors de mitjana al mes: 6.062 homes i 6.655 dones (vegeu el quadre [IIIA-3.40](#)).

El subsidi per desocupació va tenir 21.526 perceptors de mitjana anual, dels quals

5.499 beneficiaris ho van ser per esgotament de la prestació per desocupació, 6.391 com a perceptors de subsidi per a majors de 52 anys, 5.122 per període cotitzat insuficient per accedir a la prestació contributiva, 3.722 fixos discontinus i la resta el van percebre per altres conceptes.

El desembre de 2020 apareixen noves figures jurídiques com els 513 perceptors del subsidi extraordinari per desocupació o els 1.820 beneficiaris de subsidi especial d'esgotament covid-19. Els trams d'edat amb més persones beneficiàries corresponen a 50-59 anys, amb 2.976 perceptors, i a 60 o més anys, amb 3.939. Del total dels 20.470 perceptors del desembre del subsidi de desocupació, 8.921 són homes i 11.519 dones (vegeu el quadre [IIIA-3.41](#) i [IIIA-3.42](#)).

El 82,5% de les 1.710 persones que perceben la renda activa d'inserció, 1.188 són dones i el 17,5% homes. El tram d'edat amb un nombre més alt de beneficiaris és el de 45-49 anys, amb 412 perceptors, seguit del tram de 50-54, amb 397, i del tram de 55-59 anys, amb 309. En els trams anteriors al de 45-49 anys hi va haver 347 dones que van percebre la RAI i només 41 homes (vegeu el quadre [IIIA-3.43](#)).

La mitjana de 2020 de la taxa de cobertura del total de beneficiaris per prestacions de desocupació a les Illes Balears va ser de 158, la més alta del conjunt nacional, en què la taxa de cobertura mitjana va ser de 85. Això és degut a l'elevat volum de treballadors fixos discontinus que fa que la taxa de cobertura pot superar el 100%, especialment en els mesos de temporada baixa, si bé a les Illes Balears només

el mes de setembre la taxa de cobertura va baixar del 100 %. La taxa de cobertura relaciona el total de beneficiaris de prestacions per desocupació amb l'atur registrat SISPE amb experiència laboral (atur registrat SISPE, menys atur registrat SISPE sense ocupació anterior) (vegeu el quadre IIIA-3.44).

Durant el període abril-desembre de 2020, a les Illes Balears hi va haver una mitjana de 60.435 beneficiaris d'ERTO covid-19 (27.614 homes i 31.508 dones), 52.164 de suspensió d'ocupació i 8.271 de desocupació parcial. Al desembre el nombre de beneficiaris s'havia reduït a 7.050 de suspensió (3.417 homes i 3.663 dones) i cap de desocupació parcial. L'RDL 8/2020 ha regulat els ERTO per força major associats a la covid i també s'han previst exoneracions gairebé totals per a tots els treballadors suspesos a causa de la pandèmia.

En el període d'abril-desembre de 2020, es van produir a les Illes Balears 270.740 altes inicials en la prestació contributiva ERTO covid-19, 237.367 per suspensió d'ocupació i 33.373 per desocupació parcial). Les altes inicials acumulades amb homes beneficiaris van ser 134.086 (116.129 de suspensió i 17.957 de desocupació parcial), i amb dones, 136.654 (121.238 per suspensió i 15.416 per desocupació parcial).

Les altes inicials en la prestació ERTO covid-19 de les Illes Balears suposen el 4,346 % de totes les altes inicials en aquesta prestació a escala nacional, 6.228.759 altes (5.305.686 per suspensió i 923.073 per desocupació parcial).

Cal tenir en compte que a l'octubre de 2020 s'han tornat a donar d'alta les prestacions de les persones que continuen en ERTO covid-19. Els ERTO covid-19 de reducció de jornada es transformen en ERTO de suspensió, assimilant el percentatge de reducció a dies complets de suspensió segons l'RDL 30/2020, de 29 de setembre, de mesures socials en defensa de l'ocupació (vegeu el quadre IIIA-3.45).

El nombre de beneficiaris és inferior al nombre de persones que continuen afectades per ERTO covid-19, perquè des de novembre 2020 la comunicació de períodes d'activitat s'efectua a mes vençut. Això origina que part dels treballadors quedin en situació de baixa en la prestació el darrer dia del mes anterior.

Al desembre el nombre d'altes inicials en la prestació ERTO covid-19 es va reduir a 5.373, de les quals 5.130 van ser per suspensió d'ocupació i 243 per desocupació parcial.

A l'àmbit nacional, a 31 de desembre de 2020 hi havia 702.808 treballadors protegits per ERTO, 501.399 per suspensió total i 201.250 per suspensió parcial. Llavors, 448.180 ho van ser en aplicació de l'RDL 30/2020 i el 35/2020 i es van començar a reconèixer a partir de l'1 d'octubre. Es distribueixen en 25.795 d'impediment, 171.221 de limitació, 201.547 de CNAES de l'annex i 49.617 de cadena de valor. D'altra banda, 254.628 corresponien a 81.599 a força major i a 173.029 de no força major i derivats de la legislació anterior a l'RDL 30/2020 (vegeu el quadre IIIA-3.46).

3.5.

LA TGSS I EL PRESSUPOST D'INGRESSOS DE LA SEGURETAT SOCIAL A LES ILLES BALEARS

És un servei comú de la Seguretat Social en què, per aplicació dels principis de solidaritat financera i de caixa única, s'unifiquen tots els recursos econòmics i l'administració financera del sistema de la Seguretat Social. Entre les seves competències figura la inscripció d'empreses, afiliació i alta de treballadors i treballadores, la gestió i control de la cotització i recaptació, i ordenar els pagaments de la Seguretat Social de les prestacions que reconeixen les entitats gestores.

El 2020 la mitjana anual de persones afiliades en alta a la Seguretat Social el darrer dia del mes va ser de 462.612, i la mitjana anual de les persones en alta en el conjunt de l'any, de 461.495, un -9,7 de percentatge de variació interanual que, fins i tot sent significatiu, mostra un nivell de manteniment de l'ocupació superior al 90 % malgrat el poderós impacte de la pandèmia de covid-19 en l'àmbit socioeconòmic (vegeu el quadre IIIA-3.47).

El nombre de codis compte de cotització el 2020 (una empresa en pot tenir més d'un) va passar de 39.809 al gener a 37.621 al desembre, amb 2.429 baixes i 1.887 altes al llarg de l'exercici (vegeu el quadre IIIA-3.48).

Les bases mitjanes de cotització dels treballadors en el règim general al desembre de 2020 han estat de 1.978,4 euros,

(1.900,20 les de les dones i 2.050,6 les dels homes). Les bases de cotització mitjanes de les Illes Balears són superiors a la mitjana nacional, que va ser de 1.969,4 euros. Només sis províncies i Ceuta tenen bases de cotització superiors a les de les Illes Balears: Àlaba, Barcelona, Burgos, Guipúscoa, Madrid i Valladolid (vegeu el quadre IIIA-3.49).

Les bases mitjanes de cotització han passat al llarg de 2020 de 1.885,7 euros al gener a 1.978,7 euros al desembre (1.900,2 euros les bases mitjanes de les dones i 2.050,6 les d'homes). El 2019 les bases mitjanes havien passat de 1.843,1 al gener a 1.875 al desembre, amb unes bases mitjanes de cotització de les dones en aquest darrer mes de més de 1.705,7 euros i de 2.031,6 euros les dels homes. Hi ha, per tant, un creixement interanual de les bases mitjanes de cotització el mes de desembre, més elevat en el cas de les bases mitjanes de les dones, i una conseqüent reducció de la distància respecte de les bases de cotització mitjana dels homes (vegeu el quadre IIIA-3.50).

La recaptació de quotes a la Seguretat Social el 2020, segons les dades del tancament provisional de l'exercici, ha aconseguit un import de 2.163.413.180 euros, amb una variació interanual sobre 2019 d'un -29,2 %, la qual cosa representa 893.852.595 euros menys que l'any anterior. Aquesta disminució de la recaptació es concentra fonamentalment en el règim general, amb 1.639.742.351 euros d'ingressos per cotitzacions enfront dels 2.493.996.732 euros de 2019, i en el règim d'autònoms amb 192.429.015 euros recaptats el 2020, mentre que el 2019 van

ser 296.886.556 euros, i és important destacar que les úniques cotitzacions que han crescut i ho han fet de manera significativa —en més de 70 milions, un 27,9%— són les efectuades per desocupació i per bonificacions de foment d'ocupació, que han passat de 251.367.132 euros el 2019 a 321.410.396 euros el 2020 (vegeu el quadre IIIA-3.51).